

MIREIA COMAS

Detinguda el 9 de desembre del 1997

La Mireia Comas és una fotoperiodista i fotògrafa documental. Va néixer a Andorra l'any 1976; quan tenia dos anys, la seva família es va traslladar a Terrassa. Va estudiar a l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Catalunya i va completar els estudis amb cursos d'especialització i un postgrau a la Universitat Autònoma de Barcelona.

La Mireia va ser castellera dels Minyons de Terrassa, dels sis als vint-i-un anys. El 25 de setembre del 2016, durant la celebració de la diada castellera de les colles convidades de la Mercè a Barcelona, va captar una instantània que va fer la volta al món; dos castellers dels Minyons de Terrassa, que ocupaven dues posicions de les manilles del tres de deu que van descarregar, es van fer un petó que transmetia la passió i l'emoció del moment. La fotografia es va convertir en fenomen viral.

Per la Mireia, els castellers són enxanetes i crosses, baixos i pinya, són el públic, són les gralles i també són els fotògrafs que com ella volen formar part d'aquesta cultura. Creu en la fotografia com a eina de transformació personal i social. Per aquest motiu la seva obra se centra en els moviments socials i en la denúncia de les injustícies.

El fotoperiodisme ha estat, majoritàriament, cosa d'homes. Ella afirma que hi ha masclisme en la professió. Denuncia que les grans agències mundials no contracten dones, només homes. Fins i tot els polícies tenen una actitud més arrogant envers les dones.

Als anys noranta es va dedicar a documentar el moviment okupa i intervencions policials durant manifestacions i desnonaments, fet pel qual ha estat detinguda en diverses ocasions i ha viscut la trista realitat de ser víctima d'abusos policials, per la qual cosa es va retirar en entrar al segle XXI. El 2017, amb el referèndum, la Mireia va tornar als orígens amb la fotografia de moviments socials i denúncia social.

A la Mireia la van detenir i torturar dues vegades a comissaria. Se li va aplicar la legislació antiterrorista. La primera vegada la van portar a Via Laietana i, passades vint-i-quatre hores, li van dir que s'havien equivocat i que ja se'n podia anar a casa. Va ser un muntatge policial contra el moviment okupa. El seu advocat, l'August Gil Matamala, el 19 de desembre del 1997, va escriure una carta al diari *Avui* per fer pública la indignació de la Mireia Comas i de la seva família per l'aplicació, en el seu cas desproporcionada i arbitrària, de la legislació antiterrorista, que va suposar una greu limitació dels seus drets a la comunicació i a l'assistència lletrada, que tot detingut té legalment reconeguts, així com un perjudici moral difícilment reparable a causa de la publicitat reiterada que es va donar a l'aplicació de l'esmentada legislació.

El també fotògraf i bon amic Albert Salamé és qui em va posar en contacte amb la Mireia. Com que estava molt ocupada, entre fotografia i fotografia vam quedar al Museu Marítim de Barcelona. Vam fer un cafè al jardí, envoltades de nens i nenes que corrien i jugaven a la nostra vora. Les seves rialles surten a la gravació, es un contrapunt a l'horror que m'explicava la Mireia. Me'n faig creus de com han pogut fer tant de mal a un cos tan prim i menut!

Quan era petita, la Mireia va tenir l'honor de ser la primera nena que es va convertir en enxaneta, amb un castell de vuit a Vilanova i la Geltrú. Als set anys, la mare li va preguntar:

«Què sents quan ets allà dalt?».

«Sento que estic viva».

A través d'un objectiu

Sabadell, 20 de novembre del 1998:

La fotoperiodista Mireia Comas tenia vint-i-un anys. Feia un treball sobre okupació i moviments socials per a l'Institut d'Estudis Fotogràfics, on estudiava. El 20 de novembre del 1998 estava fotografiant una manifestació quan, en passar davant d'un McDonald's, alguns manifestants van llençar pedres a l'aparador; ella es trobava en un costat, juntament amb altres fotògrafs de premsa. Van arribar els

furgons d'antiavalots de la policia nacional, a través de l'objectiu de la càmera va veure com dos antiavalots corrien cap a ella, però com que els manifestants se n'havien anat corrent just darrere seu, no es va immutar. Va continuar fent fotos i, de cop, la van llançar a terra d'esquena i el seu cap va xocar bruscament contra l'asfalt. La van agafar i la van posar a dins d'un cotxe, on hi havia una manifestant que tenia el cap obert, sagnant.

Ja s'ho coneixia. Recordava la primera vegada que l'havien detingut, l'any anterior, el 9 de desembre. Estava en un caixer per treure diners i, quan en volia sortir, hi havien entrat dos homes, policies de paísà, li havien mostrat la placa i li havien demanat que els acompanyés. Estava detinguda, i en preguntar per què li havien respost: «Ya te lo dirán los de la Brigada de Información de Barcelona».

En aquella ocasió la van conduir a la comissaria de la policia nacional de Terrassa, allà la van fer pujar a un ascensor, un dels policies que estava al seu costat va treure la pistola i va començar a jugar-hi, mentre la insultaven i es reien d'ella. La van pujar a un cotxe i va viatjar emmanillada a l'esquena amb el cap entre els genolls fins a Barcelona; li estrenyien el cap per avall amb força durant tot el viatge, sense deixar que es mogués. El seu destí: Via Laietana. En arribar-hi, la van tancar a un calabós, sense cap explicació, un espai molt reduït amb un llit de pedra, brut, fred, fosc... En cap moment la van deixar trucar a casa ni parlar amb cap advocat. Li van explicar que li havien aplicat la Ley Antiterrorista i no tenia cap dret. La Mireia estava totalment desconsolada, no entenia res.

Mentre, a casa seva, amics i familiars no sabien res d'ella (havia desaparegut, les hores passaven i ningú no en tenia cap notícia), la van pujar a una sala, on l'esperava un inspector de policia que es feia anomenar Jordi. Només hi havia una taula, dues cadires, i un rotlle de paper de vàter, perquè es pogués eixugar les llàgrimes. Li van fer llargs interrogatoris, la intimidaven, la insultaven, li demanaven sobre uns atemptats a unes empreses de treball temporal.

«Tu cumpleaños lo vas a pasar aquí encerrada», li deien; el seu aniversari era l'11 de desembre.

Constantment li feien preguntes sobre els seus amics, noms i cognoms, intentaven treure el màxim d'informació possible sobre el moviment okupa.

La van fitxar, li van fer fotografies, li van prendre les empremtes dactilars, i després la van passar a una sala on l'esperava una policia, que la va fer despullar. Era humiliant, la va grapejar tota, li va examinar tots els forats del cos, la va fer saltar una i altra vegada i, en acabar, la van dur al calabós.

A les set de la tarda la van tornar a portar a Terrassa a dins un cotxe, els acompanyaven quatre cotxes més i, en passar pels jutjats de Terrassa, encara es van afegir a la comitiva quatre cotxes més. Tots van anar a casa dels pares de la Mireia, un carrer on no es podia aparcar, i en veure tant de cotxe i tanta policia, tot el barri va saber que passava alguna cosa.

Quan va obrir la porta, el pare es va quedar bocabadat de veure la filla envoltada per vuit policies nacionals amb una ordre judicial a la mà de perquisició del domicili, buscaven armes i matèries explosives. La mare plorava; el germà, impotent, cridava i insultava els agents davant de tanta injustícia, i el pare els mirava indignat, es van voler abraçar, però els van empenyar de males maneres. No els deixaven tocar-se.

I llavors va ser quan la Mireia es va adonar que tot era un muntatge. Van anar directes a la seva l'habitació, on no van buscar res perquè sabien que no hi havia res; si no, haurien fet un escorcoll de veritat per tota la casa, però no van ni desendreçar l'habitació.

En tornar a Via Laietana, va intentar dormir sobre el llit de pedra fred, brut, fastigós... I al dia següent, la van anar a buscar, li van preguntar si tenia gana i li van portar un entrepà de truita. Encara no havia menjat res, llavors, li van donar dos copets a l'esquena i li van dir: «Lo sentimos, nos hemos equivocado, ya te puedes ir».

La van deixar amb els cordons de les sabates a les mans davant de Via Laietana, sola i impotent. En aquella època no hi havia mòbils, no tenia diners, i va haver de colar-se al tren per tornar a casa.

Però el mal ja estava fet, havia sortit a tots els diaris que la Mireia era una terrorista. Així és com August Gil Matamala, l'advocat de la Mireia, lamentava la situació i descrivia els fets en el teu escrit al diari *Avui*, demanant una rectificació:

En relació amb la informació apareguda el dia 11 de desembre passat al seu diari, referida als joves detinguts a Terrassa sota la imputació de presumptes sabotatges a empreses de treball temporal, he de precisar, en la meua condició d'advocat de Mireia Comas Franch, que l'esmentada jove fou posada en llibertat a les deu del matí del dimecres 10 de desembre, al cap de 24 hores de la seva detenció, als locals de la Prefectura Superior de Policia de

Barcelona, una vegada la Brigada d'Informació comprovà la seva total desvinculació amb els fets investigats, així com amb qualsevol tipus de banda o grup organitzat. Ni tan sols va ser posada a disposició judicial, ni ha estat citada pel jutjat, ni pesa sobre ella cap mena de mesura cautelar, per la qual cosa resulta totalment incert pel que fa a la Mireia el contingut de l'esmentada informació, quan afirma que va quedar en llibertat amb càrrecs.

Vull aprofitar aquesta avinentesa per fer pública la indignació de Mireia Comas i de la seva família per l'aplicació, en el seu cas desproporcionada i arbitrària, de la legislació antiterrorista, que ha suposat una greu limitació dels seus drets a la comunicació i a l'assistència lletrada, que tot detingut té legalment reconeguts, així com un perjudici moral difícilment reparable a causa de la publicitat reiterada que s'ha donat a l'aplicació de l'esmentada legislació.

Ara era la segona vegada que la detenien. La primera experiència no havia estat bona, i alguna cosa li deia que aquesta encara seria pitjor. En arribar a la comissaria de la Policia Nacional de Sabadell, la Mireia va abandonar el seu viatge al passat per concentrar-se en el present. La van ficar en una sala, en companyia dels altres detinguts, i de cop va aparèixer el cap del Grupo VI de la Brigada Provincial de Informació; de seguida el va reconèixer, era el mateix que l'havia interrogada un any abans, no hi havia dubte, era el tal Jordi.

«¡La cámara y el carrete de fotos!», li va demanar només de veure-la.

La Mireia s'hi va negar, argumentant que era il·legal; no tenia cap dret a quedar-se amb el rodet, estava fent un treball sobre els moviments socials. Ell no va respondre, se'n va anar i va tornar al cap de poca estona amb uns quants antiavalots. «¡Quitarle la cámara como podáis!», els va ordenar.

La van treure de la sala on estava amb els altres detinguts i la van portar a una altra. Allí estava sola amb els antiavalots. La Mireia és una dona petita i esprimatxada; ells, grans i forts. La van emmanillar i li van agafar la càmera a cops, fent-la caure a terra. Els cops de puny al diafragma li van tallar la respiració. Mentre estava de bocaterrosa, amb la cara ensangonada, un li aixafava el cap amb una bota, un altre estava a sobre seu i li clavava el genoll a l'esquena, un altre li donava puntades de peu per tot el cos, i n'hi havia uns quants que s'ho miraven i reien mentre exclamaven: «¡Mira cómo llora, si parece una niña pequeña! —I continuaven rient.— ¿Es una niña? Si parece un marimacho».

I tornaven per pegar-li, una vegada i una altra. En acabar, la van llençar com un sac a dins d'una cel·la, li feia mal tot el cos, volia anar a l'hospital i va començar a cridar com una boja, va cridar i cridar fins que ho va aconseguir. Dos policies la van portar a l'hospital, al Parc Taulí de Sabadell. La van agafar per les aixelles i la van arrossegar per l'hospital. Les instruccions al metge van ser clares:

«Oye, no te mojes mucho», el va advertir un dels policies.

El metge ni la va mirar, se'n va anar un moment i va tornar al cap de poc.

«Abre la boca».

I en obeir-lo, li va posar dues pastilles a la llengua. En poc menys d'un minut es va quedar sense forces, l'havien sedada.

La van tornar a la cel·la i la van deixar a terra. La Mireia estava paralitzada, no es podia moure. I allà a terra es va quedar fins que a l'endemà al matí la van deixar en llibertat.

Es trobava molt malament i se'n va anar a l'hospital de Terrassa, on li van posar un collar i li van diagnosticar múltiples contusions. Va estar força temps molt adolorida, amb la musculatura tensa com una pedra, no aconseguia relaxar-se de cap de les maneres possibles, amb ansietat. Cada cop que sentia una sirena, el cor li feia un salt. El psicòleg li va diagnosticar polifòbia, por a la policia.

Va denunciar els fets. Fins llavors, l'única denúncia contra policies a Catalunya que va arribar a l'Audiència. Al cap de cinc anys va rebre la notícia que se celebraria el judici. La pressió va ser constant durant molt de temps, havia rebut amenaces per part de la policia, els agents de la secreta la increpaven pel carrer, la cridaven pel seu nom, la Brigada de Informació no la deixava de petja... Finalment va retirar la denúncia. Volia que acabés aquell malson, estava esgotada. El seu delictes: fotografiar la repressió policial.

